

เอกสารเผยแพร่ทางวิชาการด้านป่าชุมชน
โครงการป่าชุมชน (Best Practice)
รางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

๑. เรื่อง โครงการป่าชุมชน (Best Practice)

รางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

๒. ระยะเวลาดำเนินการ

ปี ๒๕๕๓/ - ๒๕๖๑

๓. วัตถุประสงค์ของการศึกษา/ดำเนินการ

๑) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมแบบบูรณาการระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน ในรูปแบบโครงการป่าชุมชนตามแนวทางของกรมป่าไม้

๒) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของป่าชุมชนบ้านต้นผึ้ง หมู่ที่ ๓ ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

๓) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการการบริหารจัดการป่าชุมชนบ้านต้นผึ้ง หมู่ที่ ๓ ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

๔) เพื่อเป็นผลงานเข้ารับการประเมินจากคณะกรรมการบริหารราชการ (ก.พ.ร.) ด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม เป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อหน่วยงาน

๔. ผู้ดำเนินงาน

นายพิชัย เอกศิริพงษ์ นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ

ส่วนส่งเสริมการจัดการป่าชุมชน สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๕. ขั้นตอนและวิธีดำเนินการ

๕.๑ โครงการป่าชุมชน (Best Practice) รางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

ขั้นตอนที่ ๑

การสมัครเข้ารับรางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี ๒๕๕๓/

– จัดทำรายงานผลการดำเนินการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ
ใน ๒ มิติ ๙ ข้อหลัก รวม ๒๓ ข้อย่อย พร้อมเอกสารอ้างอิง

ขั้นตอนที่ ๒

การตรวจประเมินโครงการในพื้นที่ (หลังจากผ่านการคัดเลือกในขั้นตอนที่ ๑)

– การคัดเลือกพื้นที่ประชุมชนตัวอย่าง เพื่อรับการตรวจประเมิน โดยคณะกรรมการผู้ตรวจ
ประเมินจาก สำนักงาน ก.พ.ร. (วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๗) ณ ป่าชุมชนบ้านต้นผึ้ง หมู่ที่ ๗ ตำบลแม่โป่ง
อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

– การจัดทำข้อมูลนำเสนอ พร้อมเอกสารอ้างอิง ในรูปแบบ Powerpoint

– การนำคณะกรรมการผู้ตรวจประเมินจาก สำนักงาน ก.พ.ร. เข้าเยี่ยมชมป่าชุมชนบ้านต้นผึ้ง
หมู่ที่ ๗ ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ขั้นตอนที่ ๓

การตรวจประเมินโครงการในพื้นที่เพื่อพิจารณายืนยันการให้รางวัลความเป็นเลิศด้านการ
บริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ในระดับดีเยี่ยม

– เมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๗ ณ ป่าชุมชนบ้านต้นผึ้ง หมู่ที่ ๗ ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด
จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีการจัดทำข้อมูลนำเสนอ พร้อมเอกสารอ้างอิงในรูปแบบ Powerpoint และนำเยี่ยม
ชมกิจกรรมของชุมชนในพื้นที่

ขั้นตอนที่ ๔

– การจัดทำ Best Practice โครงการป่าชุมชน เพื่อแจกในงานสัมมนาวิชาการ และพิธีมอบ
รางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ในวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๗

– การถ่ายทอดองค์ความรู้จากประสบการณ์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่แนวทางการปฏิบัติที่ดี
(ด้านการมีส่วนร่วม) ในวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๗ ณ ห้องประชุม ๑ อาคารเทียมคมกฤส กรมป่าไม้

๕.๒ การศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนชุมชนบ้านต้นผึ้ง หมู่ที่ ๗ ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

๑) ศึกษาประวัติความเป็นมาด้านกายภาพ ชีวภาพ การมีส่วนร่วม โดยการสัมภาษณ์ และ
สังเกตรวมทั้งเข้าไปศึกษาสภาพป่า และศึกษาเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

๒) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลทุติยภูมิ เอกสารงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และจากข้อมูล
ปฐมภูมิ โดยใช้แบบสอบถาม

๓) ทำการเก็บข้อมูลในพื้นที่ โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งแบ่งเป็น ๓ ส่วน ส่วน
ที่ ๑ จะเป็นคำถามทั่วไปเกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม ส่วนที่ ๒ จะเป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
ระดับการมีส่วนร่วม และส่วนที่ ๓ จะเป็นคำถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการป่าชุมชนในอนาคต

๔) การวิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผลการวิจัย

(๑) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Qualitative Method) สำหรับการรายงานผลตามวัตถุประสงค์ข้อ ๑ ๒ และ ๔ ทั้ง ๓ ขั้นตอน โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในชั้นทุติยภูมิ ที่ได้จากการค้นคว้าตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง

(๒) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Method) โดยการนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ ใช้การประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ทางสถิติ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๓ ในตอนที่ ๒ โดยการใช้การประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ หาความสัมพันธ์ทางสถิติ โดยการศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคมของผู้ตอบแบบสอบถามกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% สูตรการคำนวณหาค่า Chi – Square มีดังนี้

(๓) จัดทำรายงานผลการศึกษาวิจัย จะแยกรายงานเป็น ๒ ขั้นตอน เพื่อง่ายต่อการเข้าใจ เริ่มจากตอนที่ ๑ เป็นการรายงานผลเกี่ยวกับ โครงการป่าชุมชน (Best Practice) รางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม การเสนอโครงการ ผลการดำเนินการโครงการป่าชุมชนในมิติต่างๆ และเสนอตัวอย่างโครงการป่าชุมชนบ้านต้นผึ้ง หมู่ที่ ๓/ ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ สำหรับตอนที่ ๒ การศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนบ้านต้นผึ้ง หมู่ที่ ๓/ ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จะเป็นการรายงานการศึกษาวิจัยระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชุมชน และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน ให้ประสบผลสำเร็จของโครงการป่าชุมชน เพื่อเป็นต้นแบบการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็นการต่อยอด ขยายผล และถ่ายทอดองค์ความรู้ (KM) สู่ชุมชนอื่นทั่วประเทศ

๖. สรุปผลการดำเนินการ

สรุปผลการศึกษาโครงการป่าชุมชน (Best Practice) รางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

การศึกษาโครงการป่าชุมชน (Best Practice) รางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมแบบบูรณาการระหว่างรัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน ในรูปแบบโครงการป่าชุมชนตามแนวทางของกรมป่าไม้ เพื่อส่งเข้าประเมินรางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมตามหลักเกณฑ์แนวทางการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.) และมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้ป่าชุมชนบ้านต้นผึ้ง หมู่ที่ ๓/ ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นป่าชุมชนตัวอย่างที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการป่าชุมชน โดยทำการศึกษาประวัติความเป็นมาของป่าชุมชนบ้านต้นผึ้ง หมู่ที่ ๓/ ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการป่าชุมชนรวมทั้งเป็นผลงานเข้ารับการประเมินจากคณะกรรมการพัฒนาระบบบริหารราชการ (กพร.) ด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจากผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

๑. โครงการป่าชุมชน (Best Practice) รางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

การจัดเตรียมเรียงวิเคราะห์ข้อมูลโครงการป่าชุมชน เพื่อเสนอคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.) นั้น ต้องอาศัยองค์ความรู้และประสบการณ์ทำงานมาจัดทำเอกสารตามหัวข้อหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการกำหนดในมิติต่างๆ รวมทั้งมีการนำคณะกรรมการฯ ไปดูงานและประเมินในสถานที่จริง คือ ป่าชุมชนบ้านต้นผึ้ง หมู่ที่ ๗ ตำบลแม่โป่ง อำเภอค้อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ อีก ๒ ครั้ง ซึ่งสามารถสรุปวิเคราะห์ข้อมูลในมิติต่างๆ ได้ดังนี้

กรมป่าไม้ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการป่า โดยได้กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์เรื่องการอนุรักษ์ พัฒนาระบบศักยภาพและการจัดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างสมดุล บูรณาการสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน และแผนกลยุทธ์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าไม้ โดยผู้บริหารมีการสื่อสารผ่านในช่องทางที่หลากหลาย เพื่อให้ทราบทั่วกันทั้งองค์กร และมีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน ในการกำหนดโครงสร้างให้สำนักจัดการป่าชุมชนเป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ตลอดจนสร้างวัฒนธรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และภาคประชาชนให้เอื้อต่อการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการในการดำเนินการโครงการป่าชุมชน กรมป่าไม้ใช้แนวคิดในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารราชการอย่างเป็นรูปธรรม และนำไปแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายป่า และการสร้างความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยการปรับบทบาทให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและฟื้นฟูป่าในรูปแบบป่าชุมชน ซึ่งได้รับการตอบสนองอย่างดีจากทุกภาคส่วน โดยให้ชุมชนโดยรอบป่าช่วยกันสอดส่อง ดูแล ป้องกัน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการป่า เพื่อให้ชุมชนสามารถอยู่ร่วมกับป่าแบบเกื้อกูลกัน โดยการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้รับทราบปัญหาเรื่องป่าไม้ สิ่งแวดล้อม แหล่งน้ำ ที่มีผลกระทบต่อชุมชน ทำให้ชุมชนมีความต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการป่าและรัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุนความรู้ทางด้านวิชาการและสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ ที่จำเป็น เช่น งบประมาณเงินอุดหนุน กล้าไม้ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้กับชุมชนและสร้างความพร้อมในการดำเนินโครงการป่าชุมชน ตลอดจนการบูรณาการและการสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องร่วมให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ ในการบริหารจัดการป่าชุมชนร่วมกัน ซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จ ป่าเกิดความยั่งยืน ชุมชนได้รับประโยชน์ ซึ่งจากผลการประเมินของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.) ตามหลักเกณฑ์และแนวทางการพิจารณารางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ในปี พ.ศ.๒๕๕๗ โครงการป่าชุมชนได้รับรางวัล “ความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม” ในระดับดีเยี่ยม เป็นผลงานตัวอย่างหรือเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นรางวัลแรกและรางวัลเดียวของกรมป่าไม้ที่ได้รับในระดับดีเยี่ยมจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.) ทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีกับองค์กร และสามารถขยายผลไปสู่หมู่บ้านอื่นๆ และโครงการอื่นๆ ของกรมป่าไม้ เพื่อยกระดับการบริหารราชการให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ

บริหารจัดการโครงการร่วมกับภาครัฐอื่นจะส่งผลให้โครงการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสำเร็จอย่างยั่งยืนต่อไป

๒. การศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนบ้านต้นผึ้ง หมู่ที่ ๗ ตำบลแม่โป่ง อำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนบ้านต้นผึ้ง จังหวัดเชียงใหม่ ในครั้งนี้ เป็นการศึกษาต่อยอดจากการที่ป่าชุมชนแห่งนี้ได้ถูกคัดเลือกเป็นตัวแทนของโครงการป่าชุมชนทั่วประเทศ เพื่อเป็นป่าชุมชนตัวอย่างให้คณะกรรมการประเมินรางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) เข้าพื้นที่ศึกษาดูงานทำการประเมินจำนวน ๒ ครั้ง ในปี พ.ศ.๒๕๕๗ ซึ่งส่งผลให้โครงการป่าชุมชน ได้รับรางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ในระดับดีเยี่ยมในปีนั้น จึงสมควรต้องทำการศึกษาวิจัยเพื่อให้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐาน ประวัติความเป็นมา สภาพเศรษฐกิจ และสังคมของชุมชนที่ดูแลรักษาป่าชุมชน รวมทั้งเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน นอกจากนั้นจะทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคข้อขัดข้องในการจัดการป่าชุมชน รวมถึงแนวทางในการบริหารจัดการป่าชุมชนแห่งนี้ในอนาคต ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนา และวางแผนการจัดการป่าชุมชนอย่างมีส่วนร่วมให้สอดคล้องกับศักยภาพความต้องการของชุมชนแต่ละพื้นที่ รวมทั้งเป็นแบบอย่างหรือเป็นต้นแบบการดำเนินการโครงการป่าชุมชนที่ประสบผลสำเร็จสามารถขยายผลโครงการป่าชุมชนไปยังพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

สำหรับผลที่ได้จากการวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชุมชนกรณีศึกษาชุมชนบ้านต้นผึ้ง หมู่ที่ ๗ ตำบลแม่โป่ง อำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

ข้อมูลทางเศรษฐกิจสังคมและข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นชาย มีอายุมากกว่า ๕๐ ปีขึ้นไป ส่วนมากได้รับการศึกษาภาคบังคับ หรือประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ครัวเรือนมีสมาชิก ๑-๓ คน รายได้เฉลี่ยในครัวเรือนจากกลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ยต่อปีมากกว่า ๑๐๐,๐๐๑ บาท ส่วนใหญ่มีการตั้งถิ่นฐานในชุมชนมานานแล้วเป็นคนในท้องถิ่น คือ เกิดในตำบลนี้ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง อาชีพค้าขาย ประกอบอาชีพอื่น ๆ

การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน

กลุ่มตัวอย่างของชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชน การดูแลรักษาป่าชุมชนใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนทางอ้อม เช่น ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ ศึกษาธรรมชาติ มีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากป่า เช่น เห็ด หน่อไม้ น้ำผึ้ง นก แมลง เป็นต้น

ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน บ้านต้นผึ้ง หมู่ที่ ๓๗ ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการกลุ่มตัวอย่างของชุมชนบ้านต้นผึ้ง หมู่ที่ ๓๗ ตำบลแม่โป่ง อำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างของชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้ ที่ปลูกในพื้นที่ป่า มีส่วนร่วมในการขอรับการสนับสนุนให้มีการจัดตั้ง และคัดเลือกคณะกรรมการในการ บริหารและจัดการป่าชุมชน มีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบในการดูแลรักษาป่าชุมชน มีส่วนร่วมในการ ดับไฟป่าและทำแนวกันไฟ มีส่วนร่วมในการปลูกฝังอบรมเรื่องประโยชน์ของป่าชุมชนแก่ลูกหลาน มีส่วนร่วม ในการเสียสละทุนทรัพย์และอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อช่วยในกิจกรรมพัฒนาป่าชุมชน เช่น การปลูกป่า การดับ ไฟป่า มีส่วนร่วมในการชักชวนเพื่อนบ้านให้ไปร่วมกันปลูกและรักษาต้นไม้ที่ปลูกในพื้นที่ป่าชุมชน จึงได้ ให้ความร่วมมือในการดูแลรักษาป่าชุมชนแห่งนี้ให้คงอยู่เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน อย่างยั่งยืน ต่อไป

การมีส่วนร่วมในการรับผลกระทบจากการดำเนินงาน

กลุ่มตัวอย่างของชุมชนบ้านต้นผึ้ง หมู่ที่ ๓๗ ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัด เชียงใหม่ ส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานเล็กน้อย ปัจจุบันมีการหาไม้ใช้สอยจากป่าชุมชน ลดลง ชุมชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชนในการดูแลรักษาป่าชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วม ในการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนในด้านการท่องเที่ยว ชุมชนมีความร่วมมือกันเหมาะกับการพักผ่อนหย่อนใจ และศึกษาธรรมชาติ

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

กลุ่มตัวอย่างของชุมชนบ้านต้นผึ้ง หมู่ที่ ๓๗ ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัด เชียงใหม่ส่วนใหญ่ร่วมพูดคุยเรื่องผลดีที่ได้รับจากป่าชุมชนและความสำเร็จของการรักษาป่าชุมชน ร่วม ติดตามความเปลี่ยนแปลงของป่าชุมชน ร่วมพูดคุย หรือ เกี่ยวกับผลเสียที่เกิดขึ้นจากการจัดการป่าชุมชน ร่วมหารือเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ในการจัดการป่าชุมชนและร่วมเสนอแนวทางแก้ไข

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การตั้งถิ่นฐาน รายได้ การถือครองที่ดิน อาชีพและตำแหน่งทางสังคมกับระดับการมีส่วนร่วมในการ จัดการป่าชุมชนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ ๙๕ (๐.๐๕) พบว่า

เพศ พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชุมชนมีความสัมพันธ์กับเพศ

อายุ พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชุมชนมีความสัมพันธ์กับอายุ

ระดับการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษา

สมาชิกในครัวเรือน พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กับสมาชิกในครัวเรือน

การตั้งถิ่นฐาน พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชุมชนมีความสัมพันธ์กับการตั้งถิ่นฐาน

อาชีพ พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กับอาชีพ

ตำแหน่งทางสังคม พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กับตำแหน่งทางสังคม

การถือครองที่ดิน พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชุมชนมีความสัมพันธ์กับการถือครองที่ดิน

รายได้ครอบครัวเฉลี่ย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชุมชนมีความสัมพันธ์กับรายได้ครอบครัวเฉลี่ย

แนวทางการจัดการป่าชุมชนบ้านต้นผึ้ง หมู่ที่ ๗ ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดมีแนวความคิดที่จะจัดการป่าชุมชนให้ยั่งยืนในอนาคต โดยมีแนวคิดที่ต้องการให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของกรมป่าไม้ สนับสนุนชุมชนในการดำเนินงานพัฒนาป่าชุมชน โดยต้องการให้การสนับสนุนในการศึกษาเรื่อง ชนิดพรรณไม้ ของป่า สมุนไพรในป่าชุมชน เพื่อประโยชน์ของชุมชนในการวางแผนการจัดการป่าชุมชน ให้ความรู้เรื่องป่าชุมชน เช่น การนำศึกษาดูงานป่าชุมชนที่ประสบความสำเร็จ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเป็นกองทุนหมู่บ้านสำหรับใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับป่าชุมชน เช่น ค่าอาหาร เครื่องดื่ม น้ำมันรถ สำหรับผู้ไปช่วยดับไฟป่า ไปช่วยในการปลูกป่า หรือปลูกซ่อมและแผ้วถางวัชพืชในการบำรุงรักษาต้นไม้ และต้องการให้สนับสนุนงบประมาณด้านอุปกรณ์ช่วยในการดับไฟป่าและกล้าไม้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในครั้งนี้ผู้ทำการศึกษา มีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการจัดการป่าชุมชนชุมชนบ้านต้นผึ้ง หมู่ที่ ๗ ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

การส่งเสริมเผยแพร่

จากผลการศึกษาชุมชนบ้านต้นผึ้ง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาสำรวจวิเคราะห์ข้อมูลอยู่ในระดับปานกลาง และมีความคิดริเริ่มวางแผนอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้นำชุมชนหรือคณะกรรมการป่าชุมชน ควรมีการเผยแพร่ผลงาน รวมทั้งเผยแพร่ความรู้ข่าวสารความเคลื่อนไหวของ

ป่าชุมชนให้ชุมชนได้รับทราบเป็นระยะ เช่น ออกเสียงตามสาย หรือหอบกระจ่ายข่าวของหมู่บ้าน เป็นต้น และในส่วนของภาครัฐ ควรให้มีการส่งเสริมและเผยแพร่ในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการผลิตสื่อเพื่อการส่งเสริมเผยแพร่ เช่น โปสเตอร์ แผ่นพับ วิดีทัศน์ โดยจัดหน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่เข้ามาในชุมชน เพื่อทำการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ด้านต่างๆ แก่ชุมชนโดยเข้าไปทำการส่งเสริมอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง รวมทั้งให้การส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณแก่ชุมชน และให้คำแนะนำในการปลูกป่าให้ชุมชนเข้าใจเพื่อพัฒนาศักยภาพของป่าชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การพัฒนาคนและชุมชน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ ที่ ๑ (เชียงใหม่) ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ควรเชิญแกนนำชุมชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่ เช่น ครู พัฒนาการตำบล เกษตรตำบล เข้ารับการฝึกอบรมดูงานด้านเทคนิค วิธีการจัดการป่าชุมชน รวมถึงการจัดสัมมนาเวทีชาวบ้าน และการสร้างเครือข่ายกับชุมชนอื่นๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ขยายผลต่อไป

การจัดตั้งทรัพยากรสินส่วนกลางหรือกองทุนป่าชุมชน

ควรมีการจัดตั้งทรัพยากรสินส่วนกลางหรือกองทุนป่าชุมชนขึ้น โดยเงินทรัพยากรสินส่วนกลางหรือกองทุนเริ่มต้นอาจจะขอสนับสนุนจากภาครัฐ หรือภาคเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนท้องถิ่นให้เสียสละทรัพยากรสินส่วนตัวเพื่อจัดการดูแลป่าชุมชน ปรับปรุงพัฒนาพื้นที่หรือสิ่งก่อสร้างที่เหมาะสมแก่การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ต่อไป

การจัดทำแผนการดำเนินงานและการขอสนับสนุนงบประมาณ

หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรให้คำแนะนำในการจัดทำแผนและงบประมาณรวมทั้งแหล่งงบประมาณที่สามารถให้การสนับสนุนได้ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานกรมป่าไม้ หรือจะผลักดันแผนพัฒนาตำบล หรือหน่วยงานภาคเอกชนอื่นๆ ซึ่งการจัดทำแผนการดำเนินงานดังกล่าว ชุมชนควรจะระดมความคิดจัดทำแผนร่วมกัน ภายใต้ความต้องการของชุมชนเอง โดยมีเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ให้คำปรึกษาเท่านั้น

ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้ชุมชนมีความมั่นใจในการจัดการและใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนได้อย่างเต็มที่และถูกต้องตามกฎหมาย หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรเร่งรัดออก พระราชบัญญัติป่าชุมชน หรือชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ระเบียบกฎหมายที่มีอยู่ไปก่อนที่ พระราชบัญญัติป่าชุมชนจะประกาศบังคับใช้

๗. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑) ทำให้ทราบถึงกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมแบบบูรณาการระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน ในรูปแบบป่าชุมชนตามแนวทางของกรมป่าไม้

๒) ทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของป่าชุมชนบ้านต้นผึ้ง หมู่ที่ ๓ ตำบลแม่โป่ง อำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ และการบริหารจัดการป่าชุมชนที่นำไปสู่การเป็นป่าชุมชนต้นแบบ สามารถ นำรูปแบบการบริหารจัดการป่าชุมชนไปปรับใช้กับป่าชุมชนอื่น ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๓) ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการป่าชุมชนป่าชุมชนบ้านต้นผึ้ง หมู่ที่ ๓ ตำบลแม่โป่ง อำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ สามารถนำไปปรับใช้ในการทำงานให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๔) เป็นภาพลักษณ์ที่ดีต่อกรมป่าไม้ ซึ่งได้รับรางวัลสูงสุดระดับประเทศ ด้านการบริหารราชการ แบบมีส่วนร่วม จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ซึ่งสามารถนำต้นแบบ โครงการป่าชุมชน (Best Practice) ขยายผลไปยังชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการ บริหารจัดการป่าในท้องถิ่น เพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ได้อย่างสมดุลและยั่งยืน